

Літаратурна і Мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

Год выдання 34-ы
№ 92 [2145]
15 лістапада 1966 г.
Аўторак
Цана 4 кап.

СТВАРАЦЬ МУЗЫКУ, ВАРТУЮ НАШАГА ЧАСУ

V З'ЕЗДУ КАМПАЗИТАРАЎ БЕЛАРУСІ

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Беларусі сардэчна вітае ўдзельнікаў V з'езду кампазітараў рэспублікі і жадае ўсім работнікам беларускай музычнага мастацтва вялікіх поспехаў у іх выкараднай творчай працы.

Група дэлегатаў і гасцей V з'езду кампазітараў Беларусі. Злева направа: А. Артамонаў (Рагату-на-Доне), А. Багатыроў, Р. Шырма, Г. Вагнер, К. Ізмаў (Ташкент), Ш. Сайфідзінаў (Душанбе), С. Ансіён (Масква).

V з'езд кампазітараў Беларусі праходзіць у знамянальны час. Савецкія людзі, узброеныя рашэннямі XXIII з'езду КПСС, з вялікім энтузіязмам працуюць над ажыццэўленнем грандыёзных планаў новай пяцігодкі, рыхтуючы дастойна сустраць 50-годдзе Вялікага Кастрычніка і 100-годдзе з дня нараджэння У. І. Леніна. Партыя ўпэўнена вядзе савецкі народ па шляху навукова-тэхнічнага прагрэсу і стварэння ў нашай краіне багацця матэрыяльных і духоўных дабраў.

Важная роля ў ажыццэўленні задач камуністычнага будаўніцтва належыць музычнаму мастацтву. Маючы вялікую сілу эмацыянальнага ўздзеяння на масы, музыка здольна запальваць іх срэцні, абуджаць высокія пачуцці і імкненні, натхняць на новыя подзвігі. Дзеянне савецкай музыкі заклікае актыўна дапамагаць партыі фарміраваць духоўнае аблічча і эстэтычны густы народа, выходзячы працоўных і, перш за ўсё, падрастаючае пакаленне ў духу высокіх камуністычных ідэалаў.

Кампазітары Беларусі, кіруючыся прынцыпамі сацыялістычнага рэалізму, партыйнасці і народнасці мастацтва, развіваючы лепшыя традыцыі музычнай класікі, стварылі рад значных твораў у галіне сімфанічнай і камернай музыкі, песенна-харовай творчасці. Прыкладам ўзрасло прафесіянальнае майстэрства, узмацнілі сувязі кампазітараў з велізарнай аўдыторыяй аматараў савецкай музыкі.

Разам з тым новыя вялікія задачы камуністычнага выхавання народа патрабуюць ад кампазітараў яшчэ больш інтэнсіўнай і плённай работы. Самадзейная праца народных мас, іх гераічна барацьба за паводу камунізму ў нашай краіне, вобраз нашага сучасніка — нясомнага працаўніка, чалавека вялікай душы і высокіх думак — павінны знайсці сапраўды глыбокае і яркае адлюстраванне ў музычных творах розных жанраў і форм. Абаваж кампазітараў рэспублікі — знамянаваць славуны паўвека юбілей Савецкай улады, 50-годдзе БССР і 100-годдзе з дня нараджэння У. І. Леніна новымі дасягненнямі ў музычнай творчасці. Народ кажа: «Як таленавіты і хвалючыя опер і балеты, сімфоніі і кантаты, свежых захвалюючых песень вялікага патрыятычнага гучання і грамадзянскага пафосу».

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Беларусі выказвае ўпэўненасць, што кампазітары рэспублікі, добра ўседамыячы сваю адказнасць перад народам за далейшае развіццё музычнага мастацтва, аддадуць усе сілы і талент стварэнню новых высокамастацкіх твораў, якія апыяцца веліч гераічных спраў і здзяйсненняў нашага народа ў імя камунізму.

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ БЕЛАРУСІ.

КАНЦЭРТЫ-СПРАВАЗДАЧЫ

Адбыліся першыя канцэрты Пятага з'езду кампазітараў Беларусі. 12 лістапада ў нацыянальным філармоніі прагучалі Восьмая сімфонія М. Аладава, канцэрт для фартэпіяна з аркестрам Г. Вагнера, Канцэрт для аргана з аркестрам А. Янчанкі, Вынавуны — Дзяржаўны сімфанічны аркестр БССР пад кіраваннем заслужанага артыста БССР В. Катаева і салісты В. Шацін (фартэпіяна) і дыпламант Міжнароднага конкурсу А. Янчанка (арган).

Л. Тэр-Мінсян, М. Шаўчук, Д. Смольскі і струны квартэта Саюза кампазітараў БССР.

Увечары адбыўся сімфанічны канцэрт, на якім былі выкананы Трэцяя сімфонія Я. Глебава, Канцэрт для кантрабаса з аркестрам А. Багатырова і Другая сімфонія Д. Абеліска. Дзяржаўны сімфанічны аркестр БССР дырыжыраваў В. Катаев, саліравалі А. Янчанка і саліст Маскоўскага філармоніі Р. Азаркін (кантрабас).

Увечарі адбыўся і народна-інструментальны канцэрт у Доме культуры нашай галіцы.

Увечары адбыліся вялікі канцэрт песні і народна-інструментальнай музыкі ў Доме культуры нашай галіцы «Новы быт» Мінскага раёна. У канцэце ўдзельнічалі Дзяржаўны народны аркестр БССР і Дзяржаўны народны хор БССР.

МІНСК, ДОМ МАСТАЦТВАЎ...

Мінск, Дом мастацтваў. Тут 12 лістапада пачаў сваю работу Пятый з'езд кампазітараў Беларусі. У зале — стваральнікі музыкі, музыканты, дзеячы мастацтваў, пісьменнікі, госці з братніх рэспублік.

З'езд адкрыў народныя артысты СССР Р. Шырма.

— Наш з'езд, — гаворыць ён ва ўступнай прамове, — пачынаецца ў шосты дзень пяцідзясятага, юбілейнага года Савецкай улады. Усе працоўныя нашай краіны бяруць на себе абавязальнасць адзначыць гэты знамянальны год новымі пераагачамі, сваёй творчай працай. Да гэтага кіліча нас Камуністычная партыя ў сваіх закліках да 49-й гадавіны Вялікага Кастрычніка.

Мы, прадстаўнікі музычнага мастацтва, як і ўсе прадстаўнікі ідэалагічнага фронту, прымаем гэтыя заклікі партыі за свой пачыны абавязак. І не знойдзеца ніводнаму музыканта, кампазітара, артыста, які б не лічыў служэнне народу і партыі сваёй кроўнай справай.

У нас ёсць значныя дасягненні ў развіцці музычнай культуры. Найбольш плённая прадстаўляюцца жанры інструментальнай музыкі. За апошнія гады створаны выдатныя сімфоніі, канцэрты, квартэты, санаты. Але нельга не адзначыць, што за гэты час не пастаўлена ў тэатры ні адна нацыянальна-опера. Зусім забыты такія жанры вакальна-сімфанічнай музыкі, як кантата і араторыя.

Завіліся таленавітыя напісанні раманы і песні. Мы радуемся, што першая прэмія на Усеаюзным конкурсе песні прысуджана нашаму кампазітару І. Лучанку. Але разам з дасягненнямі ёсць і вялікія недахопы. У нас пішуць яшчэ шмат прэсьне нецікавых, шорых, не вынашаных над сэрцам, не саргартых душэўным цяплом. Гэтыя недахопы ў значнай ступені парадкаюцца тым, што мы не маем творчага кантакту з Саюзам пісьменнікаў Беларусі.

За апошнія гады наш саюз папоўніўся маладымі кампазітарамі. Самае вялікае жаданне і абавязак нашай крыві і старэйшых кампазітараў — навучыць іх адкіліцца на вялікія падзеі ў жыцці нашага народа пшчырымі, глыбока ідэйнымі народнымі музычнымі творами. Хочацца прыгадаць тут, як І. І. Жыноўчы прывёз некалі з Масквы юнака Я. Глебава. Старэйшы кампазітары ўзялі над ім шэфства. А цяпер мы захвалюемся яго творами. Вось сапраўды прыклад творчых адносін да моладзі.

памяць памёршых хвілінай маўчання.

Прамоўца наведвае, што на з'езд прыехалі 23 прадстаўнікі з братніх рэспублік. Р. Шырма ад імя ўдзельнікаў з'езду шчыра вітае гасцей.

Дэлегаты аднагалосна абіраюць прэзідыум з'езду. У яго ўвайшлі: народны артыст БССР М. Аладаў, народная артыстка СССР, старшыня праўлення Беларускага тэатральнага аб'яднання Л. Александровіч, заслужаны дзеят мастацтваў РСФСР А. Артамонаў (Растов), народны мастак БССР І. Ахрэмчык, народны мастак БССР А. Бембель, сакратар ЦК ЛКСМБ А. Ваніч, дырэктар Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору П. Глеба, заслужаны дзеят мастацтваў БССР Я. Глебаў, сакратар Беларускага савета прафесіянальных саюзаў М. Дубоўка, кампазітар Х. Ізмаў (Узбекістан), старшыня праўлення Саюза кампазітараў БССР, заслужаны дзеят мастацтваў БССР Д. Камінік, народны артыст СССР, сакратар Саюза кампазітараў СССР Э. Кап (Эстонія), намеснік старшыні Савета Міністраў БССР І. Кімаў, кампазітар І. Кузнячоў, кампазітар А. Лунаў (Татарыя), загадчык аддзела ЦК КПБ С. Марцэлеў, намеснік міністра культуры БССР Р. Мацулін, пісьменнік І. Мележ, кампазітар А. Мураў (Новасібірск), музыкантаўца Л. Мухарыянца, пісьменнік П. Панчанка, сакратар ЦК КПБ С. Платовіч, народны артыст РСФСР, лаўрэат Ленінскай прэміі, сакратар праўлення Саюза кампазітараў СССР Г. Свірыдаў, народны артыст БССР, гадоўны рэжысёр тэатра оперы і балета Д. Смольскі, народны артыст СССР Я. Ціцюцін, кампазітар В. Філіпенка (Украіна), народны артыст БССР Г. Цімоцін, народны артыст СССР, намеснік старшыні праўлення Саюза кампазітараў БССР Р. Шырма.

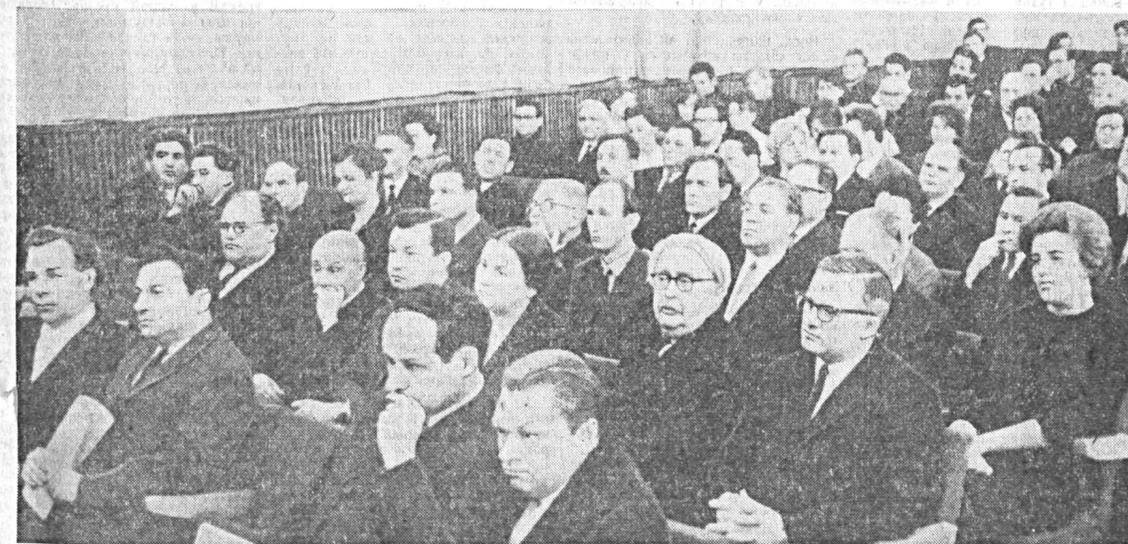
Пад бурны, доўга не змаўкаючы апладысменты выбіраецца ганаровы прэзідыум з'езду ў складзе Палітбюро ЦК КПСС. У склад сакратарыята з'езду абраны Г. Вагнер і А. Ракава, у склад рэдакцыйнай камісіі — В. Сізько, К. Сцепанавіч, М. Шнейдэрман.

Слова для зачытання прывітання Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі Пятэму з'езду кампазітараў Беларусі атрымаў сакратар ЦК КПБ С. Платовіч.

У зале зноў успыхваюць бурныя воплескі, калі Р. Шырма ад імя прысутных гаворыць:

— Мы ўдзячны Цэнтральнаму Камітэту Кампартыі Беларусі за тую ўвагу, якую ён прамаўляе да творчай дзейнасці беларускіх кампазітарскіх арганізацый, да работ гэтага нашага з'езду.

Першае пасяджэнне з'езду заканчваецца. Да 16 лістапада будзе праходзіць справядзачны канцэрт, а 17 — адбудзецца справядзачны даклад праўлення, рэвізійнай камісіі, творчая дыскусія і выбары кіруючых органаў Саюза кампазітараў БССР.

У ЗАЛЕ ПАСЯДЖЭННЯ З'ЕЗДА.

КРОКІ ФЕСТИВАЛЮ

ВА ЎСІХ КАЛЭКТЫВАХ — НОВЫЯ ПРАГРАМЫ

Гэты будынак добра знаёмы мінчанам. Ады прыгожыя сцены на асчар адпачынку, другія — на занятні ўніверсітэцкай культуры, трэція... Трапаю даюць званне сваімі. Амаль што вечар у рэпетыцыйных пакоях чуецца іх музыка, песні, смех.

У Палацы прафсаюзаў чатырнаццаць калектываў мастацкага самадзейнасці (дадзеныя сюды і дзіцячы сектар), сярэд якіх пяць маюць званне народных: харавая капэла, сімфанічны аркестр, маладзёжны хор, оперная студыя, аркестр народных інструментаў.

Да 50-годдзя Савецкай калектывы разучваюць новыя праграмы.

Мы звярнуліся да гадоўнага мастацкага кіраўніка Палаца культуры прафсаюзаў С. Шэйхатовіча з просьбай раскажаць, што рыхтуюць да фестывалю самадзейнага мастацтва калектывы палаца. Вось што ён паведамаў:

— Наша оперная студыя апыццявала пастаюную оперу Д. Лунаса «Іахім» і «Іахім». Гэта сведчыць аб яе сталасці і даволі высокім майстэрстве.

Тэатральны калектыв закончыў работу над раматнай драмай І. Сабалева «Развешаны», прысвечанай слаўным савецкім наёмсамолікам разведчыкам, які адралі жыццё за свабоду нашай Радзімы.

У рэпертуары аркестра народных інструментаў больш за сто твораў. Новая яго праграма кампазіцыя Д. Смольскага «Абеліскі», прысвечаная

СТО ТВОРАЎ САМАДЗЕЙНАГА КАМПАЗИТАРА

У Полацку жыве і працуе Мікалай Пятрэнка — самадзейны кампазітар, аўтар шрока вядомай песні «Ручнікі». Якія творчыя планы ў кампазітара, што ён рыхтуе да 50-годдзя Савецкай улады?

Селегій вясной у Полацку ў раёне Задвіжыя запалілі вечны агонь на Кургане бессмяротнасці. Гэта падзея ўспадвала кампазітара, і пільна ён напісаў музыку да песні «Курган бессмяротнасці». Адначасова М. Пятрэнка працуе над цыклам песень аб Леніне, партыі і Радзіме.

За дзесці апошніх год Мікалай Пятрэнка напісаў што першы і інструментальны п'ес. Дуаецца, што час ужо выдзі зборнік яго лепшых твораў. Яго даўно чакаюць артысты самадзейнай сіжы.

ЗАКАНЧАЮЦА РЭПЕТЫЦЫІ

У многіх вёсках Старадубскага раёна на імяна сустраць мяляючы аформленую афішу аб прыезде артыстаў мясцовага народнага тэатра. Усею для хлеба-салета селета было паказана калі сарвак выяўчых спектакляў.

— Якую праграму рыхтуюць самадзейны артысты і вачальна-харэаграфічную сіоту з танім пільнем ка-

МАЙСТЭРСТВА, МАСАВАСЦЭ

Пра калектывы самадзейнага артыстаў Палаца культуры аршанскага ордана Леніна ільнюкамбіната ведаюць далёка за межамі нашай рэспублікі. Селета іны с поспехам адманстравалі савей майстэрства на сцене Крамлёўскага тэатра ў Маскве.

У гатры з нашым карэспандэнтам намеснік дырэктара Палаца культуры Пётр Шануцін адзначыў: — Прыкладам іоны шосты рабочы лянкомбіната — артыст Шыроўню разнастайную праграму рыхтуем мы да фестывалю. Ансамбль песні і танца «Ляно» упершыню паказа гледачам танец «Аршыня тэатра» і вачальна-харэаграфічную сіоту «Камбінату ордэн уручыў».

Імязменны поспехам у гледачоў нарыстаецца спектакль «Чалавек з ружом» па п'есе М. Пятроўска. Драматычны калектыв зноў уключыў гэты спектакль у новую праграму. Адначасова самадзейныя артысты працуюць над п'есай А. Штына «Паміж ільнямі».

Дзе малодцы, там бадзёрасць, свежасць, тэмперамент. Засядзі, калі на сцене з'яўляюцца танцы ансамбля «Юнацтва» Баранавіцкага ваваніна-палаца культуры, гледачы захвалююцца іх майстэрствам.

Цікавую праграму рыхтуюць самадзейныя артысты да 50-годдзя Савецкай улады. Можна не сумняваючы зноў адбудуцца незабытыя сцэны з гледачамі. На здымку: танцоры ансамбля «Юнацтва» (БЕЛТА).

УЗНАГАРОДА — КІНААБАНЕМЕНТЫ

У клубе калгаса «Зарэа» Іўскага раёна мінгалюдаў. Ва ўрачыстай абстаноўцы кіраўнікі арцель уручаюць лепшым артыстам канцэрты. У іх — звычайныя білеты ў кіно. Уладальнікі іх могуць бесплатна прагледзець дзесці-дваццаць фільмаў.

Бесплатныя кінаабанементаў даюцца лепшым хлбаробам у калгасе імя Ульянава, «Нёман», «Маладая гвардыя» і іншых гаспадарных раёна.

Я. МАКОУСКІ.

БАЛЬ САМАДЗЕЙНЫХ АРТЫСТАЎ

На гэты раз традыцыя была прыхіта парусна гледацкую залу Дома культуры энэргетычна горада Светлагорска запалілі не гледачы, а артысты. Уздольні мастацкай самадзейнасці заводу штурмавалі валакна, металазабонных вырабаў і канструкцыі, Валісавіч ДРЭС, раённага Дома культуры сабраў на свой баль. Пачынаецца конкурс на лепшае выданне песні і танца. Тут жа наладзіны конкурс-віктарыя для аматараў мастацтва.

Лепшым самадзейным артыстам былі ўручаны граматы раённага аддзела культуры. У залю чыныя вачары прысутныя прагледзелі дакументальны кінастужку «Надмаскоўныя вачары».

АБ ЗДАРОВЫМ СЭНСЕ І ДОБРЫМ ГУСЦЕ

тут дрэнага? Людзі імкнучыся ўпрыгожыць месцы, дзе яны працуюць. Акрамя таго, усе гэтыя лозунгі і плакаты выконваюць адпаведныя палітычны і выхавальныя задачы. З іх дапамогай прапагандаюцца важнейшыя рашэнні партыі і ўрада, прапэляюцца перадавыя працы.

Сапраўды, важнасць і неабходнасць агітацыйных матэрыялаў у вытворчасці — бесспрэчна. Але бяспрэчна і іншае — агітацыя павінна быць дзейна, павінна праводзіцца не фармальна, не дзеля «галачкі».

Не трэба забываць, што сучасная вытворчасць патрабуе ад чалавека максімальнага напружання духоўных і фізічных сіл. А таму да афармлення вытворчых асродкаў неабходна падыходзіць з веданнем тых фактараў, якія ўплываюць на стан рабочага, на прадукцыйнасць яго працы.

Вось у гэтым аспекце і хочацца пагаварыць пра спецыфіку афармлення мастацтва на сучаснай вытворчасці і ў тым ліку пра так званую наглядную агітацыю.

У ЧЫМ заключаецца і чым вызначаецца гэтая спецыфіка? Перш чым адказаць на гэтае пытанне, прывядзем два, на першы погляд, парадкавыя прыклады.

Не так даўно ў інфармацыйным бюлетэні Усеаюзнага навукова-даследчага Інстытута тэхнічнай эстэтыкі былі апублікаваны дзедзеныя аналізы розных фактараў, якія ўплываюць на ўмовы работы вадзіцеляў на аўтамагістралях. Сярод прычын, якія выклікаюць дадатковую стомленасць, павышаюць небяспеку руху і зніжаюць прадукцыйнасць працы шафёраў, названы... усляжыя рэкламы і плакаты, у тым ліку і тыя, якія непасрэдна заклікаюць вадзіцеляў перавыконваць планы перавозак. Парадаскальна? Так, калі глядзець на з'яву павярхоўна і не ўлічыць у яе сутнасць. А вось пільна дзінавалі, што ярыя рэкламы плакаты, лозунгі, транспаранты і іншыя тавары любяць у нас упрыгожваць дарогі адляваючы увагу вадзіцеляў, сталлючы зрок, Акрамя таго, яны як правіла, не існуюць неабходнай у працэсе работы інфармацыі. Недаўна ў радзе замежных краін выстаўляў рэкламу на аўтастрадах забараняюцца законам.

А вось другі прыклад. На Барысаўскім кампрэсарным заводзе ў адным з цэхавых паселі вадзіцеляў лозунгі, які заклікаў паказваць прыклады ў працы. Калі ў рабочага, над галавой якога вісеў гэты лозунг, спыталі, што на ім напісана, ён нічога не змог адказаць — заняты сваёй справай, рабочы яго проста ні разу не прачытаў.

Колькі падобных збудаванняў не толькі ў фанеры і аksamіту, але з бетону і каменя на манер рымскіх трыумфальных араў і фараонскіх грабніц награвушваюць на іншых фабрыках і заводах не ў меру заўзятыя самадзейныя афарміцелі! Гэта іх інструментальны фантазія створаны цэлыя алеі бляншаных ічытоў з цытатамі і дыяграмамі, палотнішчы размаляваныя лозунгі, фанерыны фігурны пад серабро і бронзу статуі. Заводы і фабрыкі быццам бы спяборнічаюць, хто каго запыць у падобным «упрыгожванні». Іншы раз проста здзіўляецца, на прадпрыемстве ты ці на выстаўцы: сцягамі, вымпеламі, транспарантамі, стэндамі, дыяграмамі зашэпані і застаўлены прахадныя, калідоры, цэхі, кабінеты...

Могучы запярэчыць — а што ж

[Заканчэнне на 2-й стар.]

3 ЛІТАРАТУРНЫХ АБ'ЯДНАННЯЎ

ПРЫСВЕЧАНА КАСТРЫЧКУ

У матроскім клубе напружаная цішыня. Присутнія ўважліва слухаюць настаўніка Пінскага зменнай школы раённай моладзі № 2 М. Боркіна. Урачыста гучаць вершы У. Маякоўскага, Д. Беднага, В. Брусава, Э. Барыскага, прысвечаныя Вялікаму Кастрычніку. Затым слова дае членам літаб'яднання пры раённай газеце «Полеская правда», Генадзі Велічанаў, Алег Якушаў, Васіль Каратышэўскі, студэнткі педвучлішча Валыціна Вазовіч і Наталія Бярэзінская прачыталі свае новыя вершы аб Радзіме, аб партыі, аб барацьбе народу за мір. Такія тэматычныя вечары часта наладжваюць члены літаб'яднання аб'яднання. Яны выступаюць не толькі ў клубах, але непасрэдна на прадырствах і будоўлях горада.

Калі пачаеся літаб'яднанне ў матроскім клубе. У сярэдзіні — настаўнік Пінскага зменнай школы раённай моладзі № 2 М. Боркін.

РЫХТУЕЦА ЮБІЛЕЙНЫ ЗБОРНИК

Сёння Мінскаму ордэна Леніна трактарнаму заводу споўніўся дваццаць год. Наступным летам адзначыць такі юбілей шматлікая газета «Трактор». Да гэтай даты рыхтуюцца члены літаб'яднання, якое працуе пры заводскай газеце. Мяр-

куецца выдаць юбілейны зборнік, куды ўвайдуць лепшыя творы пачынаючых паэтаў і прозаікаў, якія друкаваліся ў «Тракторе» на працягу дваццаці год. Гэта будзе спецаб'явіў летамі роднага завода, расказ пра яго слаўных людзей.

ХВАЛЮЧАЯ СУСТРЭЧА

Часта бывае так: перш чым пачаць абмеркаванне новых твораў, перад членамі літаб'яднання аб'яднання пры маладзечанскай раённай газеце «Святыя камяні» выступае хто-небудзь з цікавых людзей. Нядаўна ў гасці ў маладзечанскай раённай газеце «Святыя камяні» выступіла М. К. Снірбагатая — жонка члена гераічнага зніжанага капітана Гастэлы. З цікавасцю праслухалі прысутныя расказ Марыі Канстанцінаўны пра свайго мужа пра апошнія старонкі яго гераічнай жыццёвай.

ЗБІРАЛЬНІК СКАРБАЎ НАРОДНЫХ

Маладога настаўніка Чэрнінскай сярэдняй школы Светлагорскага раёна Аляксандра Александрова часта можна сустрэць у навакольных вёсках. То ён ад старажытна запісвае казкі, то — песню, яарт трапіную прыказку ці прымаўку. Сабіраючы ім скарб народнай мудрасці А. Русіновіч затым перадае на суд членаў літаб'яднання. У раённай газеце «Атні камяні» напісана дзве часткі зборніка твораў вуснай народнай творчасці, сабраныя і апрацаваныя настаўнікам. Частку найбольш каштоўных матэрыялаў А. Русіновіч даслаў у Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору.

ЖЫЦЦЁ, АДДАДЗЕНАЕ ТЭАТРУ

СЁННЯ—100 ГАДОЎ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ А. ЯБЛАЧКІНАЙ

Сто гадоў назад, у лістападзе 1866 года, у сям'і артыста і рэжысёра Александрова тэатра (ціпер тэатр імя Пашукіна) Смірноваўскага (Смірноваўскага) Яблочкина нарадзілася дачка Аляксандра, якой суджана было стаць удзячнай і ўспрымаючай сцэны Маскоўскага Малга тэатра, народнай артысткі ССРСР, лаўрэатак Дзяржаўнай прэміі, кавалерам трох ордэнаў Леніна і двух Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Дэбютаваўшы ў 1888 годзе ў ролі Сойд'ю «Горы ад розуму», А. А. Яблочкина была прынята ў трупы Малга тэатра, на сцэне сыграла больш дзюкоў роліў. Срод лепшых іх — Лілія, Мамаева і Турусіна, Васіліца Маленцьева, Гурмыжская, Мурзавецкая («Шалёныя грошы»), «На ўскама мудраца хапае прастаты», «Васіліца Маленцьева», «Лес», «Ваўкі і авечкі» А. М. Астроўскага, Хлестава («Гора ад розуму»), Зялёдзіцава і Карэна («Плен авесцы»), «Нывы трупы» Л. Талстога, Багаўска («Варвары» М. Горькага). У творах класічнай заходнеўрапейскай драматургіі А. А. Яблочкина стварыла вобразы Агнесы Срамэй, каралевы Елізаветы («Арлеанская дзева») і Марыя Сцюарт (Ф. Шылера), Кардэліі, Анны («Кароль Лір»), «Рычард III» В. Шэкспіра).

Значнае месца ў творчасці Яблочкинай займалі ролі ў «песачных» драмах і п'есах («Вогненны мост» П. Гамарына, «Смірноваўска» («Смірноваўска») Л. Ляонава, Гарнастава («Любов Ярэна» Н. Трубніка) і інш.

Плэная была дзейнасць Аляксандра Яблочкинай ва Усерасійскім тэатральным аб'яднанні, старэйшай яюна яна была амаль паўстагоддзя, з захапленнем, з пачуццём вялікай адданасці аддавала яна свае сілы грамадскай рабоце.

Апошні яе спектакль адбыўся 27 студзеня 1961 года. Яна іграла мс Кроўлі ў спектаклі «Кірмак пыхлавісці» У. Тэрэра. Але і ў апошнія гады жыцця Яблочкина не расставалася душой і думкамі з тэатрам, са сваім наслетам.

Многую вучыць слаўны жыццёвы шлях Аляксандра Яблочкинай і перш за ўсё — настойлівай працы, любові да народа, служэнню яму.

3 ВЯСНОЮ ЗААДНО

У творчасці Эды Агняцэва часта паўтараецца матыву вясны. Як і матыву вандравак. Уласна кажучы, гэты матыву ўзаемазвязаны і вызначаюць настрой многіх яго вершаў, нават цэлых паэтычных нівак. Думаецца, што гэта невыпадкова, бо вясна і вандручкі (так вядзецца на свеце) звязаны з маладосцю. Перш-наперы, з маладосцю пачуццёва — кравугольным каменем сапраўднай паэзіі.

3 першай раніцы ярыяй,
3 першым ветрам вясеннім,
3 першай светлаю хмаркай
Без майго запаранія
Ты прыходзіш зноў!
Я дарма замыкала
На замок сваё сэрца,
Ты ідэш, як манала,
І раюю правядуць
3 новай сілай любоў!

Воць гэты пуд, што жыць у душы чалавечай, паэтыза ўме заўважыць і перадаць сімплям, хвалюючым словам. І то, што сказана ёю, становіцца і тэмай асабістым.

Ад кожнай сцяжыні ў нашых краях
Я чуваў чакаю заўжды немананых,
Гаворыць Э. Агняцэв, і ў гэтым прызнанні — яе незвычайна чаканая, шуканая, нечаканая ў вывучаным і чаканым і шуканым гэтым спраўджваюцца. Пра гэта сведчыць кніга «Круглы год», у якой — лірыка паэтычна ронных год, старонкі з ронных зборнікаў, выбраныя перакладаў. Тут і радкі, памечаны даваеннымі датамі, і «Ваенны шчыт», поўны тугі-па родным краі, і лірыка апошніх год. У кнігу трапіла найбольш тыповае для творчасці паэтычна — то, што дае магчымасць скласці даволі вярнае ўяўленне аб моцных і слабах баках яго паэзіі.

У кнізе няма добрых вершаў, саргэтых жыццёва чалавечай цэльнай, любоўю да людзей працы, да роднай беларускай прыроды, да вясны і маладосці.

Вельмі цалёныя па паэзію, адточаны па форме «Ваенны шчыт», які з'яўляецца ярыяй старонкай творчасці Э. Агняцэва. Уменне паэтычна выкарыстаць усю сілу роднага слова вярна адчуваецца ў прасякнутых высокім грамадзянскім пафасам вершах «3-пад снегу прабілася першая красна...», «Есць ронныя словы...», «Аспіна-ната», «За мову, што любіць з маленства...», у нізках «Роха далёкіх вандравак» і «Узбескія матывы». Воць, напрыклад, радкі з верша «Назік венскага лесу»:

...Крыўдзіць не хочу вясніць
Старых жыхароў —
Хай бы пабачыў край мой
Зялёны,
Нават пад Мінскам, у цёмным
Болей бязолак, алі і гордых
Ну, а сонні — бронзай і даўбой
Паўна, мы самі прызнацца
Усё не паспелі да гэтых часінаў
Нашы легенды, казкі які след
Расказаць!

Гэтыя словы паэтычна адрасуе і камоў сабе.

Увогуле ў вершах Э. Агняцэва ярадка ўнікае роздум аб паэзіі, аб тым, што зроблена і што не ўдалося зрабіць.

Э. Агняцэв, «Круглы год». Выбраныя. Выдавецтва «Беларусь», Мінск, 1966.

ЗНАЙАЙ ПОШТЫ ПАТРЭБЕН БІАГРАФІЧНЫ ДАВЕДНІК

Нямала зроблена для таго, каб чытачы беларускай літаратуры ведалі яе стваральнікаў. Назавем кнігі біяграфічна-літэратурныя — «Піцьдзець чатыры дарогі» і «Пра час і пра сябе». Значнай падзеяй быў выхад у свет двухтомнай гісторыі беларускай савецкай літаратуры, з якой вырысоўваецца праца з гісторыі і станаўлення.

Усё гэта добра. Але імёны многіх беларускіх пісьменнікаў, якія сёння плённа працуюць у літаратуры, нават не ўпамінаюцца ў гэтых выданнях. Шырокі чытач айна недастаткова ведае іх жыццёвы лёс і творчы шлях. Здарэцца, новы твора таго ці іншага пісьменніка зацікавіць чытача, чытач «адкрыў» для сябе гэтага пісьменніка, але хоць што-небудзь даведацца пра аўтара, пра яго ранейшыя творы ён не мае магчымасці.

Таму настала пара выдаць новы біяграфічны даведнік пісьменнікаў Савецкай Беларусі. Такі даведнік у свой час (1959 год) быў выпушчаны, але сёння ён ужо не можа нікаму задаволяць. Ён не прадстаўляе ў поўным абліччы цэнтральную літэратурную Беларусь. За гэты, што прайшлі з часу выхаду даведніка, плёна працавалі многія пісьменнікі старэйшага пакалення, шэрагі пісьменнікаў папоўніліся на адным дзесяцім маладых літэратураў. Біяграфічны даведнік членаў пісьменніцкай арганізацыі рэспублікі быў бы кампасам, які б дапамог чытачу арыентавацца ў тым, што адбываецца ў роднай літаратуры, выклікаў бы да яе яшчэ большую цікавасць. Даследчыкі, настаўнікі, чытачы — усё, хто цікавіцца беларускай літаратурай, сустрачаюць такі даведнік з удзячнасцю.

Ц. ЛЯКУМОВІЧ, настаўнік.

В. Барбруск.

Пазычыная ПЛЭВЕРКА

Павел ПРУДНІКАУ

ДАРОГІ

Па гарачых пясках, па марозе,
Праз сваю і чужую буду,
За свой край у штодзёнай трывозе

Па планеце нястомна іду.

Хай машыны імчаць па асфальце,

Па шырокім прамым большаку—

■ ■ ■

Чую я: — Ты непаседа.

Адпачынь бы. Годзе.

Ні зімы табе, ні лета,

Летае— не ходзіш.

А куды табе спяшача:

Прыстань недалёка.

Хопіць песняй захлэпацца,

Юнаком галёкца,

Лезь на печку без прынуці,

Грэй старыя косці,

■ ■ ■

Глядзіць таполі—не наглядзіцьца

На варулькі мяккі цень.

Кайшом Вялікая Мядзведзіца

Зграбае зоркі: хутка дзень...

■ ■ ■

Расою ледзь абмыўшы вейкі,

Байцы спяшалі зноў у строй.

Зноў зарадзілі трохлінейкі,

І зноў у бой, Пякляны бой.

■ ■ ■

І пераграмм слаўся порак

На твары мёртвых і жывых,

Пакуль не ўзняў апошні вораг

Угору рукі у крыві.

■ ■ ■

...Вяты на кручак

На высокіх

Даўно і попель размялі.

Але ад тых кастроў далёкіх

Штогод цяплее на зямлі.

■ ■ ■

А дзесь гарматы грукаталі,

Зара ружовіла усход.

■ ■ ■

Брыдзе туман з лагчына зморана

Па званой чэрвеньскай расе.

■ ■ ■

Глядзіць таполі—не наглядзіцьца

На варулькі мяккі цень.

Кайшом Вялікая Мядзведзіца

Зграбае зоркі: хутка дзень...

■ ■ ■

А пасля бою на прывале

Вінтоўкі стаялі ў «кальце».

Кастры на кручак раскладлі—

Трашчалі голле і палыні.

■ ■ ■

Жгутамі віўся дым баравоы,

І скопам воблакі пльлі.

І ля кастроў ішла размова

Аб міры, хлеба і зямлі.

Я сцягоў, што не знойдзеш на карце,
Абыходжу бацькоўскі свой кут.

■ ■ ■

І ані не стаўляюцца ногі,

І я зноў станулюся на старт...

...Пралягі прада мною дарогі...

Колькі іх!

Толькі б мне не прыстаць...

■ ■ ■

А па святках да унукаў

Адпраўляюся ў гасці...

■ ■ ■

Эх, сёбры,

Разважце самі:

Я ж ішч не гіну.

Хай шаб вораг прыпасе

Набе дамавіну.

А ў будзе дык канца-краю

Не будзе юнацтва.

І той песні,

Што спяваю

Я людскому брацтва!

■ ■ ■

Мікола ВОРАНАУ

■ ■ ■

Кероткі часы прывалюе—

І трубы кікалі ў паход.

■ ■ ■

А вось Аляксандра Александрова

расчунлена расказвае, якія да яе уважлівія, чутліва і клепатліва людзі:

— Мясне на машыне прывозіць

у парк (каля тэатра Савецкай Арміі),

і там гуляю, сяджу на лавачцы і ведаю...

— Тут Аляксандра Александрова, раптам пачырванеўшы, саромеючыся, як школьніца,

гаворыць: — Туды прыходзіць у пэўны час сабака, ён чакае мяне, а я заўсёды прывожу яму пачастунак...

■ ■ ■

На твары гэтага пажылога чалавеча так хітравага, па-змоўчанага заблішчаны вочы, і мілая ўсмешка, дзіцячая, крыху нават наіўная, кранула вусны.

Але вось падшоў да Аляксандра Александрова ўвёкі чалавек, прасячы прабачэння за турботы, звартаецца да яе са сваёй бядой, і адразае ж Александрова Александрова ўся ахоплена адным пацучцём — памагчы. Яна зразумела гора гэтага чалавеча як сваё асабістае. І яна ўсё — парні, дзеньне. Яна спяшаецца ў БТА: трэба неадкладна прыняць меры, пазва-

СА СВЯТЛА, ЦЕПЛЫН, САРДЭЧНАСЦІ

Калі я ўспамінаю пра Александрова Яблочкина, перада мною паўстае вобраз незвычайнага артыста, выдатнага грамадскага дзеяча, чалавеча, вобраз, нібы вытканы са святла, цэльнай, сардэчнасці.

У мяне не было магчымасці бацьчы Александрова Александрова ва ўсіх асноўных яго ролях, але і тое, што пашчаслілілася ўбачыць, засталося ў памяці, як жывое ўвасабленне выдатнага таленту, створанае вялікім майстрам праўды, проста, натуральна, як само жыццё: Яблочкинай на сцэне няма, на сцэне жыве, ходзіць, размаўляе, думае, любіць, ненавідаў, пакутуе створаны ёю вобраз Чалавеча. І мя яму верылі! Ён нас хвалае.

У час майх сустрач з вялікай артысткай не хацелася гаварыць. Хацелася яе слухаць, глядзець на яе, каб нічога не прапусціць, не ўпусціць, каб зразумець тое дзіва, што заваца так проста: Яблочкина, і што можна яшчэ назваць адным словам—подзвігі! Подзвігам было яе служэнне грамадству, якое стала для А. А. Яблочкинай прызнаннем і зместам жыцця.

Вось яна на з'ездзе Усерасійскага тэатральнага аб'яднання, на пленуме, на нарадзе... Александрова Александрова вітае прысутных... І зноў жа проста, натуральна, душэзна, чалавечна. І ў той жа час сур'ёзна, з усёй адданасцю!

А вось Александрова Александрова расчунлена расказвае, якія да яе уважлівія, чутліва і клепатліва людзі:

— Мясне на машыне прывозіць у парк (каля тэатра Савецкай Арміі), і там гуляю, сяджу на лавачцы і ведаю... — Тут Аляксандра Александрова, раптам пачырванеўшы, саромеючыся, як школьніца, гаворыць: — Туды прыходзіць у пэўны час сабака, ён чакае мяне, а я заўсёды прывожу яму пачастунак...

■ ■ ■

На твары гэтага пажылога чалавеча так хітравага, па-змоўчанага заблішчаны вочы, і мілая ўсмешка, дзіцячая, крыху нават наіўная, кранула вусны.

Але вось падшоў да Аляксандра Александрова ўвёкі чалавек, прасячы прабачэння за турботы, звартаецца да яе са сваёй бядой, і адразае ж Александрова Александрова ўся ахоплена адным пацучцём — памагчы. Яна зразумела гора гэтага чалавеча як сваё асабістае. І яна ўсё — парні, дзеньне. Яна спяшаецца ў БТА: трэба неадкладна прыняць меры, пазва-

■ ■ ■

■ ■ ■

■ ■ ■

■ ■ ■

■ ■ ■

■ ■ ■

■ ■ ■

Нарэцце мы пакажам ёй добрага здароўя, падкавалі за прыёмам праведзены час. І вось тут, абняўшы мяне, Александрова Александрова сказала: «Дзеткава! (Яна заўсёды мяне так называла). Запомні: ва Усерасійскім тэатральным аб'яднанні старэйшэю Александрова Александрова Яблочкинай На Украіне — Наталія Міхайлаўна Ужэй! У Беларусі — Ларыса Пампеўна Александрова Александрова, у Латвіі — Лілія Бэрзіні! Усё — жанчыны! Дзеткавіч! Трымаючы аб'яднанне ў сваіх руках! Не пуськаю мужчын! Яны і віно любіць, і курціць... Не ўпуськае свае правы, моцна трымаюць аб'яднанне ў сваіх руках, не аддаваюць яго мужчынам!..»

Тут ужо мы зусім развяселіся. І Александрова Александрова сама веселая ў ўсіх сімваліях і была ў той момант на дзіва прыгожая, поўная прывабнасці і абаяльнасці.

Вага да людзей, сардэчнага дабрата Александрова Александрова, яе цудоўная душа, яе светлы чысты думкі, шчырасць і нейкая асабістая, уласцівая толькі ёй, чысціна — выклікаюць у маім сэрцы вобраз незвычайны. Хочацца яшчэ раз назваць яго вытканым са святла, цэльнай, сардэчнасці!

Л. АЛЕКСАНДРОВСКАЯ, народная артыстка ССРСР.

■ ■ ■

■ ■ ■

■ ■ ■

■ ■ ■

■ ■ ■

■ ■ ■

ПАКАЗВАЮЦЬ УМЕЛЬЦЫ ГОМЕЛЬШЧЫНЫ

Днямі Гомельскі абласны Дом народнай творчасці наладзіў выставу твораў самадзейных мастакоў Міхаіла Івінскага, Дамітрыя Сталарава, Аляксандра Рыбальчанкі. Імёны першых двух — разбурэнне па драму-шырока вядомы грамадскі. А вось з творами А. Рыбальчанкі — народнага артыста БССР, мастацкага кіраўніка ансамбля песні і танца Гомельскага Палаца культуры чыгуначнікаў імя У. І. Леніна — глядачы сустрэлі ўпершыню.

А. Рыбальчанка паказваў на выставі калі сарка жывіснасныя палотны. Гэта пераважна пейзажы Беларусі і Украіны. І хаця многім з гэтых работ уласціва пэўная незваротнасць, яны сведчаць пра аўтара як пра чалавека, здольнага адчуць прыгожыя прыроды, расказаць пра яе ў адвядзенні са сваім душыстым і сціпым, шырока непаўнажным у гэтых пейзажах паветра, святла, жыцця і адначасна чыстай колернай спалучэння.

Вось «Сакэвіч». Набухнуў снег. Дзеці — у спакоі. Уладарыць цішыня. Усе — у чаканні вясны. Мастак умее адчуць свежасць вяснянай маладой бярозкі («Бяроза»), асеннюю музыку фарбаў на ўлеску («Восень»), адмысловую прыгажосць снегу («Чонкі. Зіма»). У гэтых пейзажах добра перададзены прасторавыя планы.

З крэмскіх пейзажаў мастака лепшыя, мне здаецца, «Міраж раіцы», «Перад бурай», «На захадзе сонца», «Масандра», «Мікор. Верхняя дарога». Разбурэнне па драму казала на выставі цікавыя новыя работы.

У скульптуры «Ураджай М. Івінскага» адрэцызаваны працы, пазытыўнае юнацтва. Прыбавіты твораў вобраз дзючыні.

Другая работа М. Івінскага — «Нахмен». Вялікі твар, экспрэсіўная фігура, энергічны рух рукі віяналіста — усё падкрэслівае парыв чалавека да творчасці.

Вобраз народнага пата Беларуска Яні Куналы стварыў Д. Сталараў. Гэты бок выдзяляе выразная медальёнавая форма. Мастак занадтаў момант адначасна работца — калі яшчэ не паспелі расслабіцца мускулы, калі пагляд яшчэ засяроджаны на тым, што выкананае ў працы.

Тры розныя масткі, з розных мясцін Гомельшчыны: А. Рыбальчанка жыве і працуе ў саім Гомелі, Д. Сталараў — у вёсцы Каменка Рагачоўскага раёна, М. Івінскі — у Жлобіне. Ва ўсіх траіх розныя прафесіі. Аб'ядноўвае ж іх улюбленасць у мастацтва. Усе трое працуюць многімі пэўна.

М. Івінскі цалер працуе над уасабленнем вобраза Ільіча. Д. Сталараў задумаў трыпціч пра нараджэнне Краіны Савецкай, пра яе поступ наперад, пакарэнне космасу. Новыя пейзажы піша А. Рыбальчанка.

На вялікі жаль, з выставкай твораў гэтых умельцаў не так проста пазнаёміцца. Справа ў тым, што яна экспануецца ў памяшканні абласнога драматычнага тэатра, і днём туды не трапіць. Паглядзець выставку могуць толькі тыя, хто прысутнічае на вясярніх спектаклях.

Вельмі хацелася б, каб выставку маглі наведаць як мага больш гомельчан.

А. ШНЫПАРКОВ.
Гомель.

УСМЕШКІ НАШЫХ СЯБРОЎ

— У кабе стоіць кнігі? Чаму ж ты не бавіваеш пачыць? — Бо пачыць нічога не хоча памыцца.

ДЫЯЛОГІ

— Які табе не сорамна? Таі маленькі і курчыцы! На месці твайго бацькі я б...
— Што ж, гэта магчыма. Мая маці ўдава.
— Маленькі Перыца пытае старэйшага брата: — Чаму жанчыны носіць тупыя на высокіх аб'цэсах?
— Каб іх мужчыны не цалавалі ў лоб.
— Проста немагчыма, — кажа Пера сваёму сябру — Мая дачка пераапранецца на дзень тры-чатыры разы.
— Гэта што, — адказвае сябар, — Вось мая дык пазу дзясці?
— Колькі ён ёй год?
— Сем месцаў.
— На спатканні з мужам у турме жонка ціха пытаецца ў мужа:

Аўтаран, 15 лістапада 1966 г.

ПОЛЬСКАЯ архітэктура, мастацтва і самагучнае рамяство, якія маюць багату гісторыю і слаўныя традыцыі, пры народнай уладзе злучаюць і дасягнулі высокага ўзроўню. Інакш было б тэхнічнай эстэтыкай, якая не мела ні гісторыі, ні традыцыі. У перыяд паміж двума войнамі ў Польшчы існавалі толькі ідэі і энтузіясты, якія прапавалі збліжэнне мастацтва з прамысловай вытворчасцю. Але ва ўмовах прамысловай адсталасці краіны гэтыя ідэі немагчыма было ажыццявіць.

Толькі ў народнай Польшчы неабходнасць эстэтычнага выхавання людзей і свядомай, мэтанакіраванай дзейнасці ў галіне тэхнічнай эстэтыкі знайшла сваё адлюстраванне ў асноўных прынцыпах культурнай палітыкі дзяржавы. Праўда, адразу ж пасля вайны было не да тэхнічнай эстэтыкі: на першым плане стаяла тады пытанне колькасці прадукцыі. Неставала мастакоў, інжынераў і эканамістаў, якія спецыялізаваліся б у тэхнічнай эстэтыцы. Ды не ўсе інжынеры прынялі думку аб збліжэнні тэхнікі з мастацтвам, праектаваннем і канструаваннем па новых прынцыпах, значна больш усеабмятоўваў і складаным, якія павінны не толькі ўладваць ітарэсамі і заапрабаванні спажывача, але і выхоўваць яго густ. Мастакі ж у сваю чаргу баяліся дэградацыі мастацтва, новых форм творчай дзейнасці, якія патрабуюць пастаяннага кантакту з тэхнікай, з практыкай, з вытворчай дзейнасцю.

І калі сёння можна гаварыць пра вялікі дасягненні ў індывідуальнай мастацкай творчасці, пра многія цікавыя ўзоры для кароткіх серыяў, дык серыйнай, масавай

прадукцыі ўсё яшчэ нестасе высокага мастацкага ўзроўню. Адна з са сведчаніяў павышэння ролі тэхнічнай эстэтыкі ў Польшчы з'явілася развіццё ўстаноў, якія займаюцца ўнараменнем тэхнічнай эстэтыкі. І пашырэнне сферы іх дзейнасці ад ахопу навукова-даследчых праблем.

САЮЗ МАСТАІТВА І ТЭХНІКІ

У 1947 годзе пры Міністэрстве культуры і мастацтва было створана Бюро кантролю за эстэтычнай прадукцыяй. Яно павінна было прыцягнуць мастакоў да праектавання ўзораў для лёгкай прамысловасці і мастацкага рамяства.

У пачатку 50-х гадоў быў створаны Інстытут тэхнічнай эстэтыкі. Амаў адначасна ў Міністэрстве лёгкай прамысловасці арганізавана Дзеятнасць тэхнічнай эстэтыкі, а ўслед за гэтым у некаторых аб'яднаннях і на прадпрыемствах гэтая вядомасць ствараюцца аддзелы аддзелаў, лабараторыі або інспектарыяты. Цяпер аддзель тэхнічнай эстэтыкі ёсць на большасці буйных прадпрыемстваў і ў многіх галінах прамысловасці. Потым пачалі ствараць аддзель тэхнічнай эстэтыкі, лабараторыя Міністэрства ўнутранага гандлю.

Інстытут тэхнічнай эстэтыкі засяродзіў асноўную ўвагу на навукова-даследчай рабоце, узаемадзеянне ж прадстаўнікоў гандлю і мастакоў-канструктараў ажыццяўлялася ў рамках кваліфікацыйных камісій і таварных біржаў. Тут адбывалася сутыкненне наватарскіх тэндэнцый і поглядаў са звычканымі і густамі, выхаванымі не заўсёды

на лепшых узорах. Здаралася, што Імяна тут адхілялі новыя ўзоры, якія вызначалі высокімі мастацкімі вартасцямі.

Новая тэхніка, якая няўхільна развіваецца, мадэрнізацыя тэхнічнай працы, развіццё хіміі, адыход ад традыцыйна сыравіннага вытворчых праблем.

Прыкладам могуць служыць дасягненні мэблевай прамысловасці. Раарганізацыя мастацкага праектавання мэблі, якая ахапіла як централизованую прамысловасць, так і кааператывную мэблевую вытворчасць, дала добрыя вынікі. Былі створаны цікавыя ўзоры. Сутнасць «мэблевай рэвалюцыі» заключалася перш за ўсё ў тым, што мэбля прывясталі да невялікіх памераў сучасных кватэр. Яна стала кампактнай, шмафункцыянальнай. Параўнальна функцыянальнай цяпер атрымалася вытворчасць некалькіх тыпавых элементаў. Пакуль не мажам самастойна маніраваць і доманіраваць зборную мэбля, дакупаючы па меры неабходнасці новыя сегменты. Высокія палцы і шафы з надбудовай вызываюць у кватэры шмат месца. Так, напрыклад, мэбля, распрацаваная па праекту архітэктара А. Шленска, дазвала выкарыстоўваць усю сцяну, ад падлогі да столу.

Дасягнутыя поспехі ў праектаванні і вырабе кухоннай мэблі. І яна таксама прыстасавана да габарытаў сучаснага жылля. Мэбля праектавана ў некалькіх асноўных нармалізаваных тыпах з элементамі гэтых праблем. Актыўную дзейнасць разгарнулі многія групы мастакоў і некаторыя творчыя рабoтнікі. Усе гэта дало магчымасць накіраваць вопыт стварэння трывака кватэраўнага ў выглядзе сучасных канструктарскіх і мастацкіх вырашэнняў.

Вроцлаўскага мастацкага Інстытута пад кіраўніцтвам прафесара Дарскага, якая спецыялізуецца, у прыватнасці, на праектаванні шкільных вырабаў масавай вытворчасці. Яе ўзоры таямля і максімальна простыя. Высокай дэкаратывнасцю вызначаецца каларовае шкло. На кожным буйным шкло-прадпрыемстве працуе мастак-канструктар.

У галіне машынабудавання актыўна супрацоўнічаюць з прамысловасцю вярхоўска і кракаўскага мастакі. Кафедра прамысловых форм пры Кракаўскай акадэміі мастацтваў, якую ўзначальвае прафесар Хадзікевіч і Папалаўскі, вядзе эксперыментальныя работы ў мастацка-даследчых майстэрнях. Для патрэб лёгкай прамысловасці працуе Лодзінскі мастацкі Інстытут, для мэблевай прамысловасці — Познанскі мастацкі Інстытут, праекцыйнага шкла і керамікі займаецца Вроцлаўскі мастацкі Інстытут, а афармленнем інтэр'ераў суднаў — Гданьскі мастацкі Інстытут.

Інжынерныя поспехі ў праектаванні і вырабе кухоннай мэблі. І яна таксама прыстасавана да габарытаў сучаснага жылля. Мэбля праектавана ў некалькіх асноўных нармалізаваных тыпах з элементамі гэтых праблем. Актыўную дзейнасць разгарнулі многія групы мастакоў і некаторыя творчыя рабoтнікі. Усе гэта дало магчымасць накіраваць вопыт стварэння трывака кватэраўнага ў выглядзе сучасных канструктарскіх і мастацкіх вырашэнняў.

У гэты навучэска-навуковы музей вывучаюць прыклады іх навуковых вынашэнняў, а як гаспадары. Гэта іх умельцы рукамі сабраў і з'явіліся мастацкія масткі. Ад цэлавых электрастанцыяў да звычайнага снегаамышальніка. Пра ўсе гэта павінен ведаць кожны выхаванец вышэйшай школы.

Скончыўшы вучоба, Зялёныя самаранкі пачынаюць свіншчыні выхаванцаў стаўляць дарогі. А добры папранак, які павінен ведаць дарогі для новай вясны.

На здымку — у музеі тэхнічнай творчасці Брэсцкага прафесійна-навукова-тэхнічнага вучылішча № 27.

Фота Л. СІЛАНЦЕВА, БЕЛТА.

ДЛЯ АМАТАРАЎ ПРЫГОЖАГА

Для тых, хто імкнецца папоўніць свае веды ў галіне літаратуры і мастацтва, хто хоча глыбока і ўсебакова пазнаёміцца з дасягненнямі ў гэтых галінах у нашай краіне і за рубжом, выдасць «Веды» выпуская ў 1967 годзе тры падлісныя серыі: «Літаратура», «Мастацтва» і «Факультэт літаратуры і мастацтва».

Асноўная задача гэтых серыяў — паказаць вялікую жыццёва-вядучую сілу савецкай літаратуры і мастацтва. На імагінатывны прыкладзях з творчай практыкі савецкай літаратуры, музыкі і кіно, тэатра і выяўленчага мастацтва ў брашурах серыі паказваецца творчая разнастайнасць мастацтва савецкага рэалізму.

Падлісныя атрымаюць у 1967 годзе брашуры аб інтэрнацыяналізме і гуманізме савецкай літаратуры, аб пазіі Крышчэвіча, аб вобразе У. І. Леніна ў савецкай літаратуры.

Ленінградскія крытыкі Е. Бранд і В. Дамітэўскі пазнаёмілі нас з творчасцю англійскіх і амерыканскіх мастакоў. Творчая разнастайнасць — заканамернасць развіцця мастацтва сацыялістычнага рэалізму. Заснаванню і развіццю гэтых палажэнняў прысвечана брашура «Разнастайнасць прыгожага».

Чытач атрымае брашуры, з якіх ён даведаецца пра савецкую апэратуру, пазнаёміцца з гісторыяй савецкай скульптуры, кінамастацтва, тэатра, з творчымі пошукамі савецкіх кампазітараў і кампазітараў замежных краін.

Праблема камуністычнага эстэтычнага ідэалаў — адна з самых актуальных як у тэорыі і практыцы мастацтва, так і ў камуністычнай выхаванні народа. В. Кароль у сваёй брашурцы «Эстэтычны ідэал савецкага мастацтва» гаворыць аб сацыяльнай прыродзе эстэтычнага ідэалаў, раскрывае яго змест і сутнасць.

Які паказвае гэты даляка не поўны пералік тэм, якія будуць асветлены ў брашурах серыі, выдасць на магчымасці пастаралася ўлічыць запатрабаваны нашых падлісныкаў — амагараў кнігі, кіно, тэатра і выяўленчага мастацтва.

М. ДАНИЛАВА.

РАБОТНИКИ НАРОДНОЙ АСВЕТЫ!

УСЕ ПРЯМЫЕМСТВИ СВЯЗИ И «САЮЗДРУКУ» ПРИМАЮТЬ ПАДПСКУ НА «НАСТАУЊІЦКУЮ ГАЗЕТУ»

На сваіх старонках «Настаўніцкая газета» будзе сістэматычна асвятляць важныя пытанні навування і выхавання школьнікаў, практыку работы перадавых школ, гарадскіх і раённых аддзелаў народнай асветы, друкаваць нарысы пра настаўніцкае майстэрства, матэрыялы па метадцы выкладання школьных дысцыплін, па вядзенню пазакласнай работы і іншых важнейшых тэмх жыцця школы. Выпісанна вамі «Настаўніцкая газета» стане добрым памочнікам у штодзёнай вайш працы.

«Саюздрук» Міністэрства сувязі БССР.

ТАВАРЫШЫ ПАДПІСЧЫКІ!

ПРАДПРЫЕМСТВИ СВЯЗИ И «САЮЗДРУКУ» ПРИМАЮТЬ ПАДПСКУ НА ЧАСОПИС «БЕЛАРУСЬ»

«Беларусь» — ілюстраваны грамадска-палітычны і літаратурна-мастацкі часопіс, разлічаны на шырокае кола чытацтва. На яго старонках вы знайдзеце новыя літаратурныя творы беларускіх пісьменнікаў, нарысы і рэпартажы з новабудоўляў рэспублікі, з калгасаў і саўгасаў, прадпрыемстваў, школ, навуковых і культурных устаноў. Часопіс вядзе старонкі «Прырода і чалавек», «Для дома, для сям'і», дзе парадзі хатнім гаспадыням, друкуе новыя моды, змяшчае разнастайную цікавую інфармацыю і ілюстрацыі.

«Саюздрук» Міністэрства сувязі БССР.

ТАВАРЫШЫ ПАДПІСЧЫКІ!

ПРАДПРЫЕМСТВИ СВЯЗИ И «САЮЗДРУКУ» ПРИМАЮТЬ ПАДПСКУ НА ЧАСОПИС «БЕЛАРУСЬ»

«Беларусь» — ілюстраваны грамадска-палітычны і літаратурна-мастацкі часопіс, разлічаны на шырокае кола чытацтва. На яго старонках вы знайдзеце новыя літаратурныя творы беларускіх пісьменнікаў, нарысы і рэпартажы з новабудоўляў рэспублікі, з калгасаў і саўгасаў, прадпрыемстваў, школ, навуковых і культурных устаноў. Часопіс вядзе старонкі «Прырода і чалавек», «Для дома, для сям'і», дзе парадзі хатнім гаспадыням, друкуе новыя моды, змяшчае разнастайную цікавую інфармацыю і ілюстрацыі.

«Саюздрук» Міністэрства сувязі БССР.

ТАВАРЫШЫ ПАДПІСЧЫКІ!

ПРАДПРИЕМСТВИ СВЯЗИ И «САЮЗДРУКУ» ПРИМАЮТЬ ПАДПСКУ НА ЧАСОПИС «БЕЛАРУСЬ»

«Беларусь» — ілюстраваны грамадска-палітычны і літаратурна-мастацкі часопіс, разлічаны на шырокае кола чытацтва. На яго старонках вы знайдзеце новыя літаратурныя творы беларускіх пісьменнікаў, нарысы і рэпартажы з новабудоўляў рэспублікі, з калгасаў і саўгасаў, прадпрыемстваў, школ, навуковых і культурных устаноў. Часопіс вядзе старонкі «Прырода і чалавек», «Для дома, для сям'і», дзе парадзі хатнім гаспадыням, друкуе новыя моды, змяшчае разнастайную цікавую інфармацыю і ілюстрацыі.

«Саюздрук» Міністэрства сувязі БССР.

ТАВАРЫШЫ ПАДПІСЧЫКІ!

ПРАДПРИЕМСТВИ СВЯЗИ И «САЮЗДРУКУ» ПРИМАЮТЬ ПАДПСКУ НА ЧАСОПИС «БЕЛАРУСЬ»

«Беларусь» — ілюстраваны грамадска-палітычны і літаратурна-мастацкі часопіс, разлічаны на шырокае кола чытацтва. На яго старонках вы знайдзеце новыя літаратурныя творы беларускіх пісьменнікаў, нарысы і рэпартажы з новабудоўляў рэспублікі, з калгасаў і саўгасаў, прадпрыемстваў, школ, навуковых і культурных устаноў. Часопіс вядзе старонкі «Прырода і чалавек», «Для дома, для сям'і», дзе парадзі хатнім гаспадыням, друкуе новыя моды, змяшчае разнастайную цікавую інфармацыю і ілюстрацыі.

«Саюздрук» Міністэрства сувязі БССР.

звязаныя з аналізам функцыянальнасці і эстэтычных якасцей кватэр, інтэр'ераў прадпрыемстваў і устаноў, рабочых месц, школ, дзіцячых садоў, балніц, транспарту і г. д., распрацоўвае так званыя «накіроўваючыя ўзоры» і малюлі. Так, напрыклад, былі распрацаваны ўзоры абсталявання памяшканняў адміністрацыйных устаноў, класаў і школьных кабінетаў, балнічнага посуду, спецыяльна для пеняраў, рабочаў сельскай гаспадаркі, рыбакоў і г. д. Інстытут прапавідаў шыравыя праекты абсталявання кухні, жылых пакояў. Распрацаваны праект чыгуначнага вагона прыграднага цягніка, кузава аўтамабіля з улікам кабіны вадзіцеля. Цяпер ідуць работы над праектам форм станка і экскаватара.

Мастакі-канструктары ні не хадзілі на забываючы пра тое, што ўзоры, паўтараны ў сотнях экемпляў, робяць вялікі ўплыў на акружанне, выхоўвае эстэтычны густ.

Тэхніка вызначае спосаб вытворчасці рэчэй, але зусім не абумоўлівае канчаткова іх мастацкага характару. Гэта вызначаецца грамадскімі і эканамічнымі ўмовамі, а таксама ўзроўнем культуры і эстэтычнага выхавання грамадства. Нельга разглядаць эстэтыку рэчэй ў адрыве ад яе функцыянальных уласцівасцей. Трэба гаварыць аб узаемазлучанні эстэтычных і функцыянальных крытэрыяў, аб комплексе фактараў, якія вызначаюць гармонію, прыгожасць навакольнага рэчэй, а таксама цэлых архітэктурна-горадабудаўнічых комплексаў, вуліц, паркаў, інтэр'ераў, месц агульнага карыстання, вакаўлаў і будынкаў.

Ірэна ШАДЗЕУСКАЯ.

кага фільма. 6-я серыя (М). 20-30 — тэлевізійны навіны (М). 21-00 — астрадыя канцэрт. Перадача з Тбілісі. 21-30 — новая тэлеграфічная газета. 21-45 — «Людзі на балоне». Тэлевізійны спектакль па аднайменнаму драму І. Мележа. Наступны.

Другая праграма. 11-00 — тэлевізійны навіны (М). 11-20 — «Час перамяні». Перадача з Чэлябінска. 16-50 — для школьнікаў. Сустрэча з вядомымі часопісцамі Беларускага (М). 17-30 — «Навука — вытворчасць». Тэлевізійны часопіс (М). 17-45 — «Сельская навіна» (М). 17-45 — для дзяцей. «Вачыма тваіх равеснікаў». Мінск у малюнках «выхаванцаў» выяўленчай студыі Мінскага Палаца пісьменства і школьнікаў. 18-10 — тэлевізійны навіны. 18-20 — для слухачоў патэчковай палітшколы. Асновы палітычных ведаў. «Стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму» (М). 19-00 — канцэрт (М). У перапынках — тэлевізійны навіны (М). 21-20 — «Матэрыялістычны пагляд». Тэлеграфічныя паказанні. 21-35 — «Тры лебедзі рускага балета». А. Паўлава. Т. Уланова. М. Плісецкая. Выканаўцы тана «Паміраючыя лебедзі». 22-00 — «Чатыры таністы і сабак». Прам'ера польскага тэлевізійнага мастацкага фільма. 6-я серыя (М). 22-55 — спявае Мая Крысталіна. Фільм-канцэрт.

Другая праграма. 17-45 — «Прыбурскія зноўды». Тэлефільм Польскай студыі тэлебачання (М). 18-00 — тэлевізійны навіны (М). 18-20 — «Пішчы». Мянжэ тэлеграфічнага спецыяльнага Міжнароднага кампазітараў БССР. Канцэрт першай астрадыя музыкі. 21-20 — «Табе, юнацтва» (М).

Першая праграма. 15-50 — праграма перадач. 15-55 — школьная фільмацка. «Загадка НФІ». Тэлеграфічны фільм. 16-50 — для школьнікаў. «Каму ўсе вельмі». Кіначасопіс (М). 17-00 — для дашкольнікаў і малодшых школьнікаў. «Расказ аб прыродзе». Перадача з Ленінграда. 17-30 — «Свет сёння» (М). 18-00 — для дзяцей. І. Юргеліч. «Восем ялек і медзведзі». Тэлеграфічны спецыяльна Беларускага тэлебачання. 19-10 — «Песню дзюбкі запявае моладзь». Трансляцыя інтэрнацыянальнага вечара дзіцячых «Каму ўсе вельмі». Кіначасопіс (М). 20-10 — тэлеграфічны навіны. 20-25 — тэлеграфічны спецыяльна «Славны ўзоры». 21-15 — «Чатыры таністы і сабак». Прам'ера польскага тэлевізійнага мастацкага фільма. 7-я серыя. 22-10 — «Майстры мастацтва». Народны артыст СССР В. Платонаў.

Другая праграма. 18-00 — опера Л. Дзікава «Дамко». Спектакль Пермскага дзяржаўнага тэатра оперы і балета. Перадача з Пярмі. У перапынках «Знаёмства з тэлеграфічным тэлеграфічным навіны (М). 21-15 — рэклама. Аб'ява. 21-25 — «Светы». Кароткаметражны часопіс. 22-00 — «Навагоднія чыскасці».

Першая праграма. 15-50 — праграма перадач. 15-55 — школьная фільмацка. «Маскарад». Мастацкі фільм. 17-50 — для школьнікаў. «Займальныя гісторыі». Расказ аб чынах з іх, якія абдымаюцца ў прыродзе. 18-25 — літаратурны тэатр. «Успамін». Па аповядзе В. Бялыя «Саліны дзёны». Канцэрт сэнсатна домова Беларускага радыё і тэлебачання. 19-10 — тэлеграфічны навіны. 19-30 — «Чатыры таністы і сабак». Прам'ера польскага тэлевізійнага мастацкага фільма. 7-я серыя. 22-10 — «Майстры мастацтва». Народны артыст СССР В. Платонаў.

Другая праграма. 18-00 — опера Л. Дзікава «Дамко». Спектакль Пермскага дзяржаўнага тэатра оперы і балета. Перадача з Пярмі. У перапынках «Знаёмства з тэлеграфічным тэлеграфічным навіны (М). 21-15 — рэклама. Аб'ява. 21-25 — «Светы». Кароткаметражны часопіс. 22-00 — «Навагоднія чыскасці».

Першая праграма. 15-50 — праграма перадач. 15-55 — школьная фільмацка. «Маскарад». Мастацкі фільм. 17-50 — для школьнікаў. «Займальныя гісторыі». Расказ аб чынах з іх, якія абдымаюцца ў прыродзе. 18-25 — літаратурны тэатр. «Успамін». Па аповядзе В. Бялыя «Саліны дзёны». Канцэрт сэнсатна домова Беларускага радыё і тэлебачання. 19-10 — тэлеграфічны навіны. 19-30 — «Чатыры таністы і сабак». Прам'ера польскага тэлевізійнага мастацкага фільма. 7-я серыя. 22-10 — «Майстры мастацтва». Народны артыст СССР В. Платонаў.

Другая праграма. 18-00 — опера Л. Дзікава «Дамко». Спектакль Пермскага дзяржаўнага тэатра оперы і балета. Перадача з Пярмі. У перапынках «Знаёмства з тэлеграфічным тэлеграфічным навіны (М). 21-15 — рэклама. Аб'ява. 21-25 — «Светы». Кароткаметражны часопіс. 22-00 — «Навагоднія чыскасці».

Першая праграма. 15-50 — праграма перадач. 15-55 — школьная фільмацка. «Маскарад». Мастацкі фільм. 17-50 — для школьнікаў. «Займальныя гісторыі». Расказ аб чынах з іх, якія абдымаюцца ў прыродзе. 18-25 — літаратурны тэатр. «Успамін». Па аповядзе В. Бялыя «Саліны дзёны». Канцэрт сэнсатна домова Беларускага радыё і тэлебачання. 19-10 — тэлеграфічны навіны. 19-30 — «Чатыры таністы і сабак». Прам'ера польскага тэлевізійнага мастацкага фільма. 7-я серыя. 22-10 — «Майстры мастацтва». Народны артыст СССР В. Платонаў.

Другая праграма. 18-00 — опера Л. Дзікава «Дамко». Спектакль Пермскага дзяржаўнага тэатра оперы і балета. Перадача з Пярмі. У перапынках «Знаёмства з тэлеграфічным тэлеграфічным навіны (М). 21-15 — рэклама. Аб'ява. 21-25 — «Светы». Кароткаметражны часопіс. 22-00 — «Навагоднія чыскасці